

The book cover features a dark background with a repeating pattern of stylized blue trees. Two large white silhouettes of a woman's face are positioned at the top and bottom, facing each other. Between them, several blue birds are shown in flight. The title is written in white, uppercase letters, with the author's name in a smaller, cursive font to the right.

ГАЛИНА КРУК
ХТО
ЗАВГОДНО,
ТІЛЬКИ НЕ Я

*Ілюстрації
Валерія Теченюх*

Галина Крук

ХТО ЗАВГОДНО,

ТІЛЬКИ НЕ Я

УДК 821.161.2
К84

Серія «Художня література»

Художник Валерія Печеник

Дизайнер обкладинки
Аліна Бєлякова

Крук Г.

К84 Хто завгодно, тільки не я / Галина Крук ; худож. В. С. Печеник. —
Х. : Віват, 2021. — 192 с. — (Серія «Художня література», ISBN 978-966-
942-826-4).
ISBN 978-966-982-566-7 (PDF)

Часом так важко не загубитися у життєвих ролях, які доводиться грати, зрозуміти,
що випадкове, а що є нашою справжньою суттю. «Я» може бути ким завгодно, хто
завгодно може підказати, як бути собою.

У цій збірці оповідань перед вами постануть і карантинні хроніки зі справжніми три-
вогами і розрадами, які довелося пережити кожному з нас. І відчуття втрати, коли
замість людини залишається лише стара фотокартка. І телефонні розмови, які все
ніяк не можуть відбутися, бо абоненти один для одного недоступні... Спокусливі,
емоційні, близькі — історії в «Хто завгодно, тільки не я» зіткані з відчуттів. І, полпри
назву, вони про нас. Саме про нас.

УДК 821.161.2

ISBN 978-966-982-566-7 (PDF)
ISBN 978-966-942-826-4 (серія)
ISBN 978-966-982-011-2

© Крук Г. Г., текст, 2019
© Печеник В. С., ілюстрації, 2019
© ТОВ «Видавництво “Віват”», 2021

ЗМІСТ

Тарас Прохасько. **Передмова**

9

ТЕ, ЩО ЗАЛИШАЄТЬСЯ

13

SOFT / HARD

27

1. ангелоїдка

28

2. аналізатор

32

3. чи то про жінку, чи то про смерть

36

ЗАБАГАТО ВОДИ

43

РИБИНА

55

«О ПАУРА»

69

TABULA RASA

85

ТРАВИ НЕСПОЛИМИ

97

МИТТЄВЕ

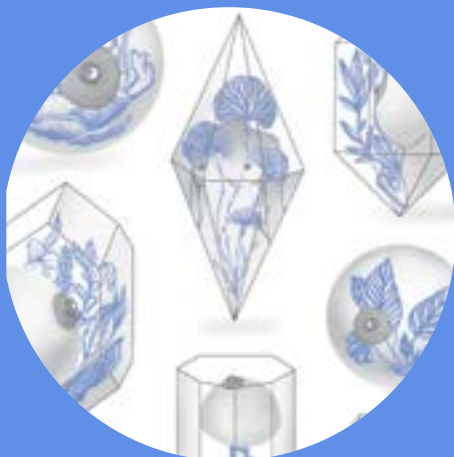
107

ЗАГОВОРИТИ

115

ЦИЦЬКИ

123

КАРАНТИННІ ХРОНІКИ МАРІЇ

149

Передмова

«Хто завгодно, — каже Галина, — тільки не я...» Гарна назва. Чимось схожа на девіз на гербі дуже давнього аристократа. Того, чия родова історія достатньо витримана й перехрещена, щоби знати, як усе було насправді тоді, коли оте все починалося.

Коли вузлів у попередній в'язі було стільки, що вже й минув час, як варто було щось розв'язувати. Проводиш рукою по вервечці свого-не-свого знання і ще раз переконуєшся, що нема сенсу розв'язувати. Тим більше, що твій внесок у плинність спадковості полягає, власне, в тому, що ще дитиною зауважив, як кожен вузол улаштований. Хай розв'яже той, хто не здатен жити з вузлами. А мені подобається витримувати спроби так жити. Тримаючи в руках бездоганний батіг, вправно розмахуючи ним для забави з тими, хто батога не боїться, кого — наче улюбленого коня, котрий є не чим іншим, як тілом коня, — він стримує і підганяє. Батіг із якісної шкіри невідомого походження, мірками на якому є дванадцять вузлуватих історій, — це збірка оповідань Галини Крук.

І коли вона каже: «Хто завгодно, тільки не я», то грається словами, оминаючи їхню пастку. Бо зрозуміло, що це вишуканий прийом мудрого оповідача. Звичайно, що тільки вона.

Розкажи мені кілька історій не про себе, і стане ясно, хто ти, як ти здатна свідчити про себе саму.

Чверть століття тому я раптом опинився в сосновому лісі серед цілої юрби покликаних (від «покликання», а не «виклик») поетів. Мусив грати в їхню криваву гру. Заповнював якусь пророчу анкету, у якій одним з найважливіших пунктів був такий: «Кого з усіх них вважаєте (не пам'ятаю, чи тоді вже було таке слово) найперспективнішим?». Кілька років перед цим вагомим моментом я був барменом, щоправда стажером. Стояв за шинквасом. До поезії не мав жодного стосунку. Одне, що знав із прикладного літературознавства, — типологію тих, хто з різних причин розповідає історії, сидючи на високому незручному стільці навпроти бармена. Нічого дивного, що на запитання анкети відповів: «Галина Крук». Чи зважився б на це, якби знав, що вона знає, про що я в цей час думаю?

Потім, коли з'являлися її поетичні книжки, я багато разів пишався собою, пишався нею, що вона така, як я собі колись уявив. Мені здавалося, що це неймовірно. Так природно переповідати тому, кого зовсім не знаєш, усі ці прекрасні поетичні історії. І все ж цілковитої сатисфакції не було. Я перечитував книжку за книжкою багато разів, а наступного ранку вже нічого, крім запаху, не пам'ятав. Не вдавалося нічого привласнити.

І от — нарешті. Батіг з вузлами. Та, яка все бачить, усе розуміє, усе пропускає крізь себе, розповідає

прості історії, у яких гра заганяється до межі. Від яких залишаються рубці та зрощені згодом переломи. Цього вже ніколи не забудеш. Таке можна спокійно переповідати при шинквасі, коли йдеться про те, аби розказати щось таке, з чого стає зрозумілим — хто ти. Таке тримаєш до останнього промінчика свідомості на допиті найвищого рівня. Привласнення досвіду Галини є природним прагненням до повноти власного буття.

І те, що вона тільки жінка, а я — лише чоловік, уподібнює цей акт до подолання звукового бар'єру, або виходу в невагомість, або побудови й руйнування берлінського муру, або алхімічного дистилляту, або фантомного болю недорозвиненого органа, або гіпнозу від непорушного погляду в дзеркало, або максимальної радості від читання, яке є одним зі способів витримати мудрість світу. Або простої вдячності за супровід.

Тарас Прохасько

ТЕ, ЩО
ЗАЛИШАЄТЬСЯ

Ми проминаємо. Сліпучі вітрини бутиків. Гамірні зграйки обкуренних підлітків, які хаотично викочуються з барів і, не відходячи від каси, з'ясовують стосунки й ділять зухвало напівроздягнених вульгарних дівуль. Розмазуючи по прищуватих обличчях кров і соплі. Минаємо навіть їх, завбачливо переходячи на інший бік вулиці. У моїй голові, як годинникове чикання, навперобій вистукують дві думки: без пригод дійти до готелю й не поламати каблуків об цю трикляту львівську бруківку, чорт би її побрав... Маркова рука ваговито лежить на моєму плечі, він, здається, набрався більше від мене, і йти нам все важче й важче. Крім того — вітер, який кидає нас із боку в бік, змушуючи робити зовсім не раціональні віражі. Він розхитує нас, як дві груші на безлистій осінній гілці, забиває під дих і от-от усе довкруг полетить шкереберть. Але ми тримаємося.

Марко дихає зовсім близько — я чую над вухом його зосереджене сопіння. Насправді то він веде мене до себе в готель, а я навіть не знаю, де той готель знаходиться. Зрештою, нічого дивного: мені не часто доводиться бувати в готелях рідного міста. Час від часу мене наздоганяє оте фантазмагоричне Doors'івське «Well, show me the way to the next whisky bar...»* і хрипкий чоловічий голос, який так оптимістично запевняє, що однаково після всього цього «we must die»**. Чуєш, Марку, він каже нам, що рано чи пізно ми таки

* «Що ж, покажи мені шлях до найближчого віскі-бару...» (англ.) — рядки з пісні «Alabama Song (Whisky Bar)» американського рок-гурту «The Doors».

** «Ми мусимо померти» (англ.) — там само.

мусимо померти. Воно-то, звичайно, чистісінька правда... Проте найбільше мене вражає не ця істина, а ошелешуюча легкість і простота переходу від буття до небуття. Нестерпна легкість.

Ми вже, здається, пів ночі бредемо незнайомою понурою вулицею, у якої не передбачається кінця, і час від часу я по-жіночому доймаю Марка запитаннями на кшталт: «А ти впевнений, що це саме тут, а не в іншому кінці міста?». Він мовчки киває, і ми сунемо вперед. Поступово будинки дрібніють, їхні сецесійні риси стають невиразніші та банальніші, а світлі острівці ліхтарів трапляються все рідше, мовби той, хто показує вуличку випадковим зайдам, береже їхні вибагливі смаки.

— Мені холодно, — кажу я Маркові.

Він на ходу ризиковано повертається до мене впівоберта й неслухняною рукою зводить комір мого жакета.

— Усе це дрібниці. Потерпи, десь тут уже має бути готель.

Я вірю йому. Я повірю, навіть якщо він скаже зараз, що насправді ми хрущі й усе це нам сниться. Що змушує мене вірити? Якого біса я тут шпортаюся об щербату бруківку? Напевно, я люблю цього чоловіка, бо яке ще може бути пояснення? Просто люблю — і крапка. Усе решта — фігня. Ми натужно долаємо ще якихось двісті-триста метрів. На нас підозріло зиркає мордатий фацет, який вигу-

лює пітбуля. Натомість пес затримує на нас погляд надовше. З усього видно, що ми йому зовсім не подобаємось. Але закличної команди не чути, і пітбуль знехотя плететься вслід за мордатим. Ми доходимо майже до залізничного моста, звідки чути хапливий стукіт коліс і різке посвистування.

— Вертаймося, — кидає Марко майже бадьоро, — ми забрели трохи задалеко.

Ми мовчки розвертаємося, якийсь час ідемо не в ногу, і від того розбитий хідник гойдається, мовбито це не хідник, а палуба корабля у дев'ятибальний шторм. Знову натикаємося на фацета з пітбулем. Ні, він точно нас ненавидить, поглянь, які заюшені в нього очі. Я з дитинства боюся псів. Я вже ладна зірватися й чимдуж чкурнути, уявляючи, як миготять мої голі литки перед його зубами, як він вгризається в них, гидко бризкаючи кривою слиною. Але важка Маркова рука на плечі й тваринний страх десь у животі (чи то інстинкт самозбереження?) змушують мене повільно представляти ноги, від-да-(ось так, ще трошки)-ля-(ля-ля, все добре, молодчина!)-ю-чись(ну, нарешті, уф!)...

І ось ми зовсім несподівано натикаємося на готель. Я ладна заприсягтися, що ще кілька хвилин тому його тут не було, ми його не могли не помітити. Цю дурнувату неонову вивіску на кронштейні, ці безликі вікна. Але, як каже один мій знайомий у разі крайнього конфузу, *fuck* є *fuck*, цебто факт є факт: ми нарешті прийшли, і з цього треба тішитися.

На рецепції мирно похрюпує огрядна тітка. Її нижня щелепа оперта на могутній бюст, і від кожного подиху вібрації з носоглотки викочуються назовні, кумедно резонуючи в межах тіла й найближчих об'єктів інтер'єру. Ми ввалюємося в хол і пробуємо безшумно пройти повз цю вібруючу гору тіла, але хтось із нас таки не втримується й пирскає приглушеним сміхом.

— О, глянь-глянь, як ми граційно прокидаємося, потягуємося, кліпаємо... Ну просто кішечка!.. — ледь помітно штурхає мене під бік Марко. Але я щосили намагаюся прибрати поважного вигляду, адже від цього залежить весь успіх нашої справи.

Тітка, звівшись на ліктях, несподівано заскакує нас своїм гренадерським зростом і прокуреним басом, який долітає, певно, аж до найглухіших закапелків цієї похмурої будівлі:

— Ви, дівчатка, собственно, до кого?.. А?..

І оте розчакнуте «А?...» ще довго шукає собі виходу в наших розгублених головах, у покручених коридорах і, напевно, у нічних жахіттях мешканців двох перших поверхів. Я розумію, що, попри таку постановку питання, воно адресоване не те щоб зовсім мені. Тітонька змірює мене прискіпливим поглядом з ніг до голови й у зворотному напрямку. І я чуюся при цьому достеменно як загнана в глухий математичний кут школярка, у голові якої всі можливі косинуси, тангенси й котангенси виплітаються

лише в скандально неправильну відповідь: «Та колись ти...» — «Але так не годиться... так не годиться... так не годиться...» — подумки повторюю я тоном моєї мами. Проблеми це, правда, не вирішує, але й не поглиблює — і на тому спасибі. Тим часом Марко нетвердо підходить до високої ляди рецепції та щось вкрадливо упівголоса пояснює, просить, умовляє, м'яко переконує, пропонує, наполягає. Я бачу лише його спину, делікатні руки, якими він розлого жестикулює, чую проникливий і обволікаючий тембр його голосу. Він уміє вмовити жінку — тут я за нього абсолютно спокійна. Тим паче, що цій жінці треба від нього лише кілька хрустких папірців.

Отже, отже, ми нарешті їдемо в ліфті і, все ще не в силах розпружитися, тупо дивимось одне на одного, на номери поверхів, що висвічуються на панелі над дверима, на зачовгану підлогу, знову одне на одного. І нам стає невимовно приємно, що це, останнє, враження — найсвітліше.

Переступивши поріг Маркового номера, я знеможено падаю на єдине розхитане крісло. Тут, за неписаним готельним кодексом, усіх «предметів мебелі» лише по штуці: койка (ліжком її назвати важко), перекошена тумбочка, письмовий стіл, графин без води, мутний гранчак і крісло, на якому я сиджу. Марко по-військовому, тобто на повному автопілоті й без жодного підтексту, роздягається, і я вже сумніваюся, чи пам'ятає він про мою присутність, а чи суміш випитого й пережитого вреш-

ті остаточно здолала його. Кілька розкадрованих хвилин я думаю, як би найделікатніше нагадати йому про те, що він не сам у цій кімнаті (й у цьому світі — часом мені подобається думати глобально). Але тут він уважно дивиться на мене, задержує посміхається, і я розумію, що він абсолютно тверезий. Чи майже абсолютно. Зрештою, яка різниця, якщо я його й так люблю.

Марко бере моє обличчя в долоні й довго цілує, ледь торкаючись потрісканими губами чола, повік, кутиків губ, волосся, кожної волосини окремо. Я гублю цьому лік, я втрачаю здатність фіксувати окремі враження. Просто слухаю його вуста на своєму тілі і з очей моїх котяться великі, як вишні, сльозини.

— Я чекала тебе нескінченних вісім (Марко поправляє: дев'ять), а й справді, — лічу я на пальцях, — дев'ять місяців. За цей час я могла б виносити дитину, уявляєш?..

— Уявляю... — щиро зізнається Марко, і нас обох заливає гарячою хвилею.

Усі ці місяці я добирала слова, щоб сказати йому нарешті, щоб він зрозумів, що я люблю його, що я не можу без нього. Але я не вмю давати ради словам. Я скидаю свій одяг на одну безформну купу, як цупкий обгортковий папір — він заважає мені відчувати, як Маркові руки читають мене, наче єдинодоступний текст. Мені подобається кохатися з Марком, я божеволю від нього. Із ним це

виходить так природно, що, коли він їде, моє тіло почувачється неповноцінним, як-от людина без руки, ноги чи ще чогось важливого. Потім я довго звикаю до своєї тілесної неповноти, мене доймає фантомний біль за Марковим тілом, яке так ненадовго, але було моїм. Спочатку я ще намагалася заповнити цю порожнечу всередині себе кимось іншим, та це лише завдавало болю.

Я часто розповідаю йому про інших чоловіків, легко й невимушено, як метелик перелітає з квітку на квітку. Не все, а тільки якісь цікаві для його письменницького ока деталі. Часом ми пробуємо повторити те чи інше, ловимо від цього екзотичний кайф, і я не наважуюся зізнатися йому, що майже все це вигадала — і про численних коханців, і про легкість, з якою я їх міняю, і про свободу, якою впиваюся при цьому. Саме свобода приваблює Марка найдужче: відсутність рамок, неприв'язаність ні до чого, незалежність. Найсумніше у всій цій історії те, що мене, таку прив'язану до нього, теж спокушає Маркова свобода, зведена в абсолют. Якби він був схожим на інших, звичних і сірих, дисциплінованих обивателів, які чемно бредуть уторованим життєвим маршрутом, у яких навіть винятки з правил мають свої правила, чи любила б я його тоді? Марко приїжджає в місто й розмикає це коло, руйнує цю мертво розміреність. І я, така правильна, зважуюся бути такою, якою є насправді. І плювати на всі стереотипи й умовності!

